

Dušan Đokić

Centar za kulturu i informacije

Slobodanka Parlić-Barišić

Tokom meseca februara Centar za kulturu i informacije grada Skopja omogućio je da se još jednom susretnemo sa umetničkim opusom pripadnika beogradskog likovnog kruga; u formi samostalne izložbe crteža Dušana Đokića.

Radeni, uglavnom, tušem ili markerom, oni nas uvode u jedan lavirint tako stvorene igre linija koja, pre svega, predstavlja odraz izvanredno minucioznog i krajnje strpljivog odnosa prema kreiranju dela; odraz izuzetnog tehničkog poznavanja fenomena crteža koji prelazi čak u fantastičnosti. U Đokićevom rukopisu ima nešto od nerva koji goni u istraživanje, ima psihološke baze sposobne da bude istrajna, ima — na kraju — nečeg nacionalnog u filigranskom oblikovanju prostora i oblika.

Likovno delo, onako kako ga Đokić deklarise, je, pre svega, avantura snalaženja u jednom moru identiteta i ponavljanja, jedna težnja da se bespredmetni haos podredi zakonu permanentne mutacije u kontekstu sloboda u vokaciji.

Prateći tu svoju doktrinu Đokić i stvara svoj mikrokosmos: svoje minuciozne minijature svedene na registraciju znakova, na njihovo naslućivanje u kontekstu nekoliko frizova koji su lišeni egzibicionizma tendirajući da maksimalno označe svoje sugestivno određenje.

Tehnicirano vreme, ovo koje živimo, sigurno je njegova vokacija i ono nalazi svoju suštinu kaleidoskopom kompjuterskih sigmi kojima Đokić, delom, oduzima šturu tehničku namenu, pretvarajući ih u prostorni rekvizitarium, u simbole svoga likovnog jezika.

Polazeći, dakle, od jedne zanatske premise, od jednog toliko puta vide-nog znaka, polazeći u neizvesno kompenziranje prostora Dušan Đokić živi život savremenog Don Kihota, koji će, u borbi protiv tehnike, protiv konstante, ipak odabrati konstantu da bi govorio o onome što ga zanima, o onome što ga pokreće.

U njegovim likovnim delima nema čoveka. Da li je on toliko dehumaniziran i toliko otuđen od baze mikrokosmosa kojem pripada Đokić ne nagoveštava, ali, u njegovim alijeniranim pejzažima, u dalekim prostorima — čovek nam deluje kao produkt, a nikako kao pokretač. Na kraju, možda je to i tačno.

Dušana Đokića moramo shvatiti u zbiru eksperimenata u kojem se likovna sadašnjost nalazi. Za njega crtež izgleda da je i igra i zanat. Ako je igra — tada smo, izvan svake sumnje, sudjelovali u njoj, ako je zanat — tada se Đokić pokazao kao pravi majstor.

Zagreb

Lucas Cranach — veliki slikar reformacije

Povijesni muzej Hrvatske

Tomislav Hruškovec

Istovremeno dok se u Weimaru održava grandiozna izložba posvećena 500-toj obljetnici rođenja Lucasa Cranacha u Povijesnom muzeju Hrvatske održavala se izložba reprodukcija u boji i crno-bijelih grafika. Izložba ima didaktički značaj, budući da su uz izložke priloženi i popratni tekstovi koji iscrpno obrađuju ne samo život i djelovanje tog velikog umjetnika, već i burna zbivanja reformacije o kojoj Cranach kao slikar i povijesno svjedoči. Priređena po generalnom konzulatu Demokratske Republike Njemačke, izložba je poslije Rijeke priređena u Zagrebu, a kasnije će obići i niz značajnijih likovnih središta u našoj zemlji.

Rođen u Kronachu 1472. godine (a pripomenimo da je njegov rodni dom još i danas dobro očuvana zgrada u kojoj se nalazi glasovita krčma „Kod oštrog ugla“), Cranach je, unatoč toga što su njegova najbolja ostvarenja nastala poglavito u Wittenbergu i u kneževskom Weimaru, proslavio svoj rodni grad, uzevši njegovo ime za svoje umetničko prezime. Jedna od najzanimljivijih ličnosti njemačke reformacijske renesanse, prijatelj Martina Luthera i oduševljeni pristaša reformacije, Cra-

nach je uz velikog Dürera i Hansa Holbeina mlađeg, najveći i najznačajniji njemački slikar XVI stoljeća. I kao portretist Cranach je zauzeo visoko i značajno mjesto; u golemoj galeriji portreta svjetovnih i crkvenih mogućnika, on nije poput Dürera psihološki analitičar, već opisivač koji sa neverovatnom preciznošću prenosi na platno i papir obličja svojih suvremenika. A kao dvorski slikar saskih knezova, Cranach je izradio niz virtuoznih portreta njemačkih znanstvenika, humanista, reformatora i donatora, ostvarivši u njima sintezu aktualnosti i tipične dvorske dopadljivosti. Poznat je i njegov golemi opus na grafičkom polju: nalazi se među prvim slikarima renesanse koji su se ogledali u rezanju obojenih drvoreza, u kojima se zrcali sva bujnost, izražajnost i proturječja njemačke renesanse.

Ukratko: Lucas Cranach je unatoč svom donekle izoliranom i zatvorenom svijetu dvorskog slikara, uspio da u potpunosti ostvari napredne ideje njemačke renesanse.

Stolno posuđe i pribor od renesanse do secesije

Muzej za umjetnost i obrt

Tomislav Hruškovec

Od renesanse do naših dana, kroz različite kulturne epohe, mijenja se i način blagovanja, a s tim u vezi i pribor kojim se čovjek služi poprima sve svrsishodnije oblike; svaka kulturna epoha daje mu i svoj pečat i svoj doprinos. Proizvodnja stolnog posuda i jedala zahtijeva sve više usku suradnju između umjetnika koji oblikuju predmet i majstora koji ga izrađuje, pa se s vremenom iz te grane ljudske djelatnosti razvija čitav niz umjetnih obrta koji prate i odražavaju opći likovni izraz vremena u kojem su nastali. Stoga je staro stolno posuđe i pribor za jelo dragocjeno i kao izvor za razumijevanje društvenih i kulturnih pri-

lika u pojedinom povijesnom razdoblju, ali i kao pokazatelj stupnj razvoja obrta, manufakture i industrije.

Povod ovom napisu je izložba „Stolno posuđe i pribor od renesanse do secesije“, koja je krajem veljače i počektom ožujka odžana u zagrebačkom Muzeju za umjetnost i obrt, a zatim je prikazana prvo beogradske, te redom novosadske, osječke i ljubljanskej publici. Evo i kratkog pregleda tih razdoblja, koja su, naglasimo to odmah, izvršno ilustrirana izloščima iz stalne postave ili iz fundusa zagrebačkog muzeja. Razdoblje renesanse unosi u opremu stola niz novih, gotovo revoluci-